

Plenum

Torsdag 14.12.2017 kl. 10.00—17.04

3.3. Muntlig fråga om aktiveringsmodellen för utkomstskydd för arbetslösa (Rami Lehto saf)

Muntligt spørsmål MFT 203/2017 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Nästa fråga, ledamot Lehto.

Debatt

16.41 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan viikatetta eli niin sanottua aktiivimallia viedään hallituksen toimesta voimalla eteenpäin, vaikka se sai ryöpytystä asiantuntijoilta ja kriittisen palautteen jopa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta. Käytännössä mallissa halutaan vaikeasti työllistyviltä leikata työttömyysetuutta. Idea työttömien aktivoimisesta on sinänsä kannatettava, mutta te, arvoisa hallitus, olette tekemässä sitä työttömiä kyykyttämällä. Te velvoitate, että töihin olisi pakko mennä, vaikka siihen ei välttämättä kaikkialla Suomessa ole edes mitään mahdollisuuksia. Ja tämän johdosta te leikkaatte työttömyysetuutta ja viette viimeisenkin leivän työttömän pöydästä jättäen jäljelle vain vesilasin. Esitys siis eriarvoistaa työttömiä riippuen missä päin Suomessa he asuvat. Arvoisa työministeri Lindström, te olette itse myöntänyt julkisuudessa, että kyse on työttömien pakottamisesta, ja silti te ajatte esitystä kuin käärmettä pyssyyn. Kysynkin: voisitteko vielä äänestää [Puhemies koputtaa] hylkäyksen puolesta, ja jos ette, niin miksi?

16.42 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taustana tässä esityksessä on tavoite saada noin 8 000—10 000 työpaikkaa. Taustalla on tavoite kannustaa ihmisiä ottamaan myös lyhyitä työsuhteita vastaan. Te sanoitte, että "viimeisenkin leivän työttömältä". Aika lailla liioittelua on tuo teidän väittämäne. [Hälinää] Se 4,65 prosenttia: minä en lainkaan vähättele sitä, en, ja tiedän ja olen tunnustanut, että tässä on pakottava elementti. Olen sen sanonut rehellisesti. En halua piiloutua minkään tämmöisen kannustava-sanan taakse, vaan olen sanonut, että kyllä, tässä on tällainen.

Meidän täytyy miettiä miten me saamme ihmisiä töihin. Tässä on tämä tavoite, työllisyystavoite. Sen takia me olemme tuoneet tämän asian. Eikä tässä mitään "käärmettä pyssyyn" ajeta, vaan tätä ajetaan ihan asiallisesti, kuten kaikkia muitakin esityksiä.

16.43 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme saaneet ihmisiltä erittäin järkyttynyttä palautetta tästä työttömyysturvan aktiivimallista. Se sotii kansalaisten oikeustajua vastaan. Ei voi olla niin, että työttömiä rangaistaan siitä, että he eivät onnistu löytämään työtä. Varmasti tämä palaute on löytänyt myös teidät, ministeri Lindström.

Punkt i protokollet PR 138/2017 rd

4. toukokuuta 2017 pidetyssä täysistunnossa te, ministeri Lindström, asiasta kysyttäessä totesitte seuraavasti: "Olen itse alusta saakka korostanut nimenomaan tätä, että eihän voi olla niin, että meillä on malli ja sitten meillä ei ole tarjota niille ihmisille a) töitä tai b) niitä palveluja. Olen tässä salissa luvannut ja sanonut tuon äskeisen ihan ääneen, eli ei voida odottaa, että silloin, jos meillä ei ole palveluja, tulisi joku sanktio. Tämä on se minun tahotilani." [Puhemies koputtaa] Ministeri Lindström: aiotteko te nyt pitää lupauksenne eduskunnalle, ja aikooko hallitus vielä vetää tämän esityksen pois? Teillä on siihen mahdollisuus.

16.44 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei hallitus aio vetää tätä pois. [Paavo Arhinmäki: Mitä?] Minä olen sanonut täällä, että niitä palveluita ei tunneta tarpeeksi hyvin — meidän tehtävämme on niitä markkinoida, tuoda esille; jos meillä ei ole tarjota työtä, niin silloin pitää olla tarjota palveluita. Minä tiedän, että tämä uhka on tässä päällä. Sen takia siellä StV:n mietinnössä on se ponsi, että tätä seurataan ja tähän tarvittaessa puututaan. Se on hyvä ja järkevä ponsi. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, myönsin äsken puheenvuorot ensin edustajille Lehto ja Pekonen, koska heillä oli täsmälleen sama kysymys. Nyt pyydän niitä teistä, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Arhinmäki.

16.45 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt täytyy pureutua syvästi tähän kysymykseen. Mistä on kysymys? Siitä, että ihmiset etsivät aktiivisesti työtä. He haluavat työtä, he ovat valmiita tekemään pitkiäkin matkoja löytääkseen työpaikan. Jos sitä ei silti tästä huolimatta löydy, niin hallitus lähtee siitä, että se on työttömän vika ja työtöntä rangaistaan. Te olette leikanneet työttömyysturvaa, sekä tasoa että indeksejä. Se on jo valmiiksi alemmalla tasolla suhteessa ostovoimaan kuin aikaisemmin. Nyt te tuotte esityksen, jossa näitä aktiivisia, reippaita työttömiä rangaistaan vielä lisää.

Te olette itekin, ministeri Lindström, ollut työttömänä, tiedätte, miten nöyryyttävää se arki on. Eikö teillä ole nyt sydäntä paikallaan todeta, että tämä ei nyt mennyt ihan putkeen, tehdään yhdessä järkevä ratkaisu kaikkien kannalta, vedetään [Puhemies koputtaa] tämä esitys pois eduskunnasta?

16.46 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, tässä on kärjessä työllisyystavoite. [Kari Uotila: Rankaisemalla!] Tämän mallin on rakentanut Martti Hetemäen johtama kolmikantainen työryhmä, [Välihuutoja vasemmalta] joka oli riitainen. Se tuli hallituksen yhteisellä päätöksellä tänne, ja minä puolustan sitä esitystä, vaikka olen täällä sanonut ääneen sen epäkohdat. Minä en piiloudu minkään taakse, vaan tunnustan, että kyllä, on epäkohtia. Ja jos niitä todellakin alkaa tulemaan, niin täytyyhän niitä pystyä silloin korjaamaan, ja se on se ponsi, minkä StV on siinä mietinnössään antanut. Sitä seurataan ja siihen tarvittaessa puututaan, mutta odotetaan nyt ensiksi sen tuloksia, koska se työllisyystavoite on tässä myös tärkeä.

16.47 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan se selvää, että työ on parasta lääketä kaikille henkilöille, jotka ilman sitä ovat. Ymmärrän toki, että hal-

Punkt i protokollet PR 138/2017 rd

litus pyrkii siihen, että kaikki saisivat työpaikan, mutta tosiasia kuitenkin on, että hyvin monet nuoret varsinkin ja vajaakuntoiset henkilöt eivät saa töitä, vaikka kuinka hakevat. Sen lisäksi esimerkiksi tänä vuonna hallitus leikkasi palkkatukia siten, että ne rahat loppuivat jo keväällä. Elikkä ne nuoret ja vajaakuntoiset, jotka eivät saa töitä, siitä huolimatta, vaikka haluavat, ovat jääneet kotiin ja kärsivät siitä yksinäisyydestä, mistä juuri tänään täällä puhuttiin.

Tämä hallituksen toimenpide on niin ristiriitainen. Jos te haluatte oikeasti parantaa työllisyyttä, niin tehkää niin, että luotte varoja ja resursseja kunnille, jotta ne pystyvät pitämään huolen niistä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista henkilöistä.

Kysynkin ministeriltä: mitä konkreettisia toimenpiteitä te teette ensi vuoden budjettiin esimerkiksi palkkatuen osalta? Loppuuko se jälleen keväällä, kun järjestöt alkavat työllistämään esimerkiksi näitä vajaakuntoisia nuoria?

16.48 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä, että otitte tämän palkkatuen esille, edustaja Niikko. Kerrataanpa vielä, mitä on tapahtunut:

Me siis muutimme vuoden alussa käytäntöjä niin, että työttömyysturvaa, sitä valtion maksamaa osuutta, voi käyttää palkkatukeen, starttirahaan ja liikkuvuusavustukseen. [Simon Elo: Varsin hyvä uutinen!] Se on erittäin hyvä uudistus, eli passiivista rahaa voi nyt käyttää aktiiviseen toimintaan. Minun ymmärtääkseni tämä ajattelu on saanut yleisen luottamuksen tässä eduskunnassa.

Se, mihin on puututtu, on valtion 100-prosenttisesti maksama palkkatuki. Siinä on aikaisemmin taso ollut noin 3 800 henkilötyövuotta, ja sitä leikattiin 800:lla 3 000:een. Nyt totta kai näiltä järjestöiltä on tullut kiukkuista palautetta. Minullakin on käynyt erilaisia toimijoita, muun muassa viimeksi entisen kollegani, ministeri Ihalaisen, lähetystö tästä asiasta puhumassa. Me kävimme mielestäni erittäin rakentavan keskustelun, [Puhemies koputtaa] ja minä olen antanut ohjeistuksen, että katsotaan, voisiko tätä asiaa kriteereitten kautta tarkentaa. Eli kyllä, palkkatukirahat eivät ole loppuneet.

16.49 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän tätä hallituksen sanktiomallia erityisen huolestuttavana sen takia, että se kohdistuu pitkäaikais-työttömiin ja osatyökykyisiin ihmisiin. Jos mietitään tilannetta, että en yksinkertaisesti löydä työtä tai palveluja, mutta minusta riippumattomista syistä työttömyysturvaa leikataan, niin se ei meidän mielestämme kuulosta oikeudenmukaiselta millään tavalla.

Mutta, arvoisa ministeri Lindström, olen ymmärtänyt, että olette tuomassa keväällä maakuntalakien yhteydessä myös lisäesityksiä, jotka kohdistuvat työttömiin: niin sanotun aktiivisen työnhaun mallin, joka edellyttää, että työttömän pitää kolmen kuukauden aikana hakea vähintään 12:ta työpaikkaa, raportoida joka viikko netissä sähköisesti karenssien uhalla. Pidän tätä lain toista esitystä erittäin huolestuttavana. Kysyisinkin teiltä, oletteko tuomassa tällaisen lisäesityksen eduskunnan käsittelyyn.

16.50 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri tänään ollaan pidetty palaveri tästä aktiivisen työnhaun mallista, ja sitä mallia valmistellaan, mutta mitään lopullista ei ole esittää vielä. Me käymme keväällä tietenkin hallituspuolueitten, tämän asian päällä olevien ministereitten, kanssa keskustelua siitä, millainen

Punkt i protokollet PR 138/2017 rd

malli olisi tuotavissa eduskuntaan. Se on silloin hallituksen yhteinen malli eikä mikään ministeri Lindströmin malli.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän kysymykseen viimeinen lisäkysymys, edustaja Jaskari.

16.51 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä keskustelussa on tehty aikamoinen mörkö tästä uudistuksesta. [Välihuutoja vasemmalta] Toivoisin tietyllä tavalla analyttisyyttä, mitä tässä aidosti pyritään tekemään. [Paavo Arhinmäki: Kyykättämään työttömiä!] Tässähän tietyllä tavalla on mahdollisuus, kun toimii aktiivisesti: on työvoimakoulutuksessa, on omaehtoisessa koulutuksessa, on 18 tuntia töissä, on yrittäjänä, tienaa 65 päivän aikana 240 euroa, täyttää nämä kaikki ehdot. Toisaalta tämä kannustaa ottamaan myöskin lyhytaikaista työtä vastaan. Tämän tyyllisiä kysymyksiä. Eli nyt on kysymyksessä, mitkä täyttävät ne aktiiviehdot, se on se tärkeä.

Mutta sitten arvoisalle ministeri Lindströmille. Nythän tämä toinen puoli on työvoimapalvelujen monipuolistaminen, [Vasemmalta: Yksityistäminen!] ja siinä suhteessa on mielenkiintoista kuulla, mitä kaikkia palveluita lisää toisella puolella tarvitaan, ja todellakin myöskin se, minkälainen omaehtoinen koulutus hyväksytään, koska kaikki koulutus on kehittävä, ja täyttää ne aktiivisuusehdot.

16.52 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan totta, se, mitä tässä nyt tavoitellaan niin sanottujen kasvupalveluitten kautta on se, että julkinen ja yksityinen työvoimapalvelu, niitten parhaat puolet, saataisiin yhteen ja niistä tulevat ne kasvupalvelut, uusia markkinoita. Jos täällä sanotaan, että yksityistetään, niin ei-hän se tässä ole tavoite, vaan se, että molemmilta puolilta haetaan parhaat mahdolliset keinot, jotta se työtön hyötyisi. Se on tämän koko kasvupalveluidean ytimessä ja se kiinnostaa ainakin minua ja hallitusta kaikkein eniten. Työtön hyötyy ja toisaalta ihminen, yrittäjä, joka tarvitsee työvoimaa, hyötyy myös siitä. Yksinkertaistetaan järjestelmiä, otetaan parhaat puolet käyttöön molemmista, ja työvoimaviranomainenhan päätöksiä sitten toki tekee näistä omaehtoisista koulutuksista. Sitä kauttahan se menee.

Frågan slutbehandlad.